

Smidde hegder

50 MM HEGDER TIL FOKK

Åge Hjortland | 10.06.2024

Historie.

Hegde er en bøyle eller kringle av tre eller jern som benyttes for å holde seilet inntil et stag under opphaling og når det er satt. Hegden tres rund staget og bendsles til seilet sine sydde maljer oppover i seilet. På samme måte benyttes masteringer for å holde forreste kant av et gaffelseil inntil masten.

OGSÅ KJENT SOM heide, hekkel

På mindre fartøy med stag av tau var hegdene laget i tre. Spesielt grøn-ask var sterk og seig og kunne bøyes ved å varmes opp. Det var viktig å nytte barksiden ytterst i bøyen slik at en fikk hele fibrer. Den indre siden var smidd i en spissere runding, der trykket ville komme når den bøyes. Ferdig laget ble de lagt i oppvarmet tjære og linolje som trekte inn og fortrengte eventuell fuktighet.

På større fartøy med wirestag var hegden av jern. Sjøfolk brukte alltid dobbelt sjømannsgarn eller merling når en bendslet på hegdene. Det var for at det skulle gå raskere å bendsle.

Når en produserte tre-hegder brukte en et redskap som bestod av to trepinner av ulik tykkelse som var boret fast i en kraftig fjøl. Disse pinnene var festet med litt avstand slik at den varmdampede hegden ble bendet rundt den tykkeste pinnen slik at endene krysset hverandre og ble smeiet ned mellom den tykke og tynne pinnen. Slik står den til den kjøles av og får sin fasong.

Til sammenligning brukte en tilsvarende trehegder når en skulle bære inn høy eller løvfor på ryggen

Kilde:

<https://snl.no/hegde>

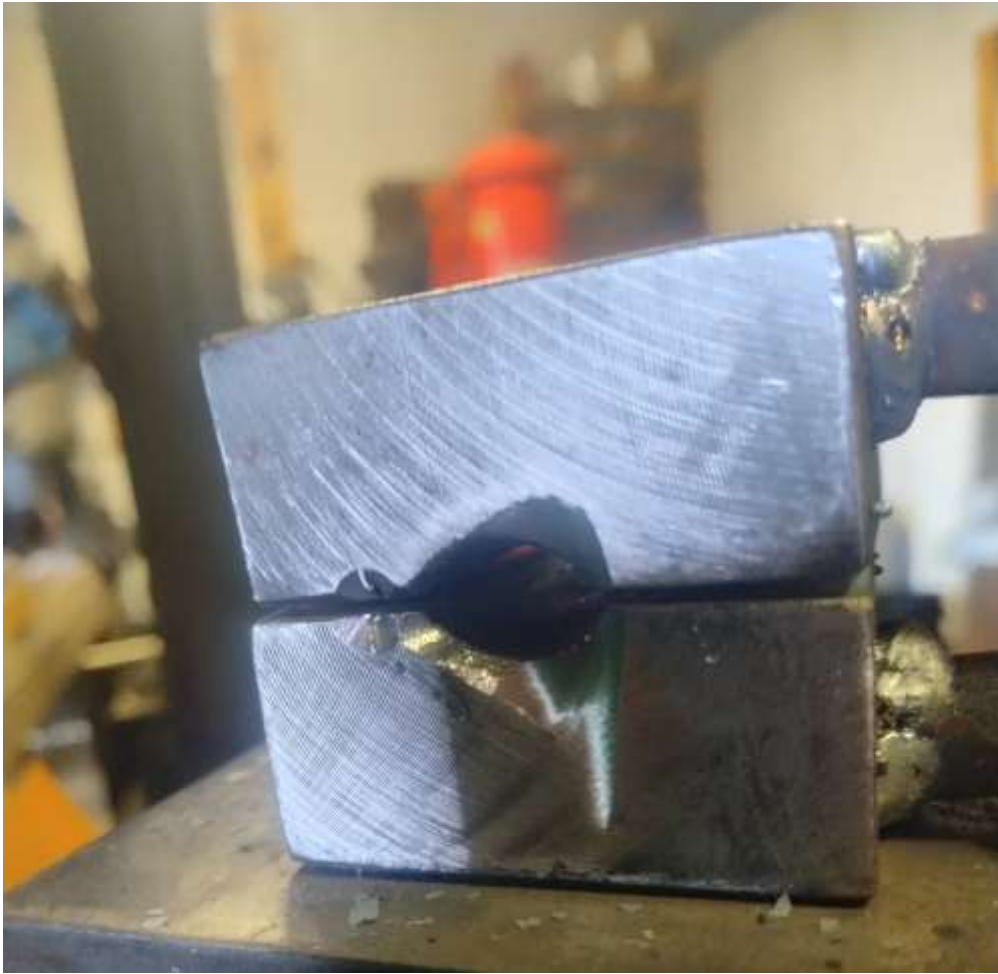
Fokken på Feie festes til forstaget med hegder. Totalt 8 stk. Disse tres inn på staget og presses litt sammen slik at de ikke faller av. Langsetter forliket på fokka er det parvis hull som hegdene bendsles med garn.

HÅNSMIDDE HEGDER TIL FEIE

Emnet til hegdene er 12 mm rundjern som smie oval i en senke i lufthammeren.

40 kg lufthammer.

Oval senke i lufthammeren.

12 mm rundstål er her smidd ut til 9 x 14 mm oval stang. Disse kappes på lengder i etterkant.

Emner varmes i lange lengder.

Emnet til 50 mm hegde. Kappet på 270 mm, og tynnet i endene.

Endene smis med hver sin løkke. Dette gjøres på den runde ende av ambolten.

Ferdig hegde. Innvendig ca. 50 mm (2 toms).

Varme hegder. Hegdene til Feie ble olje brent med linolje/tjære.

Mvh

Åge Hjortland

www.smihammar.no